

HSY Hallitus

§ 107

14.09.2018

**EHDOTUS PÄÄKAUPUNKISEUDUN JA KIRKKONUMMEN YLEISIKSI
JÄTEHUOLTOMÄÄRÄYKSIKSI 1.3.2019 - LAUSUNTOKIERROKSEN KÄYNNISTÄMINEN (AK)**

757/06.060.601.6010/2018

HSY Hallitus § 107

Esittelijä
ValmistelijaToimialajohtaja Petri Kouvo
Käyttöpäällikkö Johanna Rusanen, puh. 0400 877 254,
lakimies Johanna Routio, puh. 050 560 8046

HSY:n hallitus on kokouksessaan 11.5.2012 § 66 hyväksynyt pääkaupunki-seudun ja Kirkkonummen yleiset jätehuoltomääräykset. Lisäksi hallitus on hyväksynyt asumisessa syntyviä lietteitä koskevat jätehuoltomääräykset 24.4.2015 § 42. Jätehuoltomääräysten tarkistaminen on tullut ajankohtaiseksi jätealan useiden säännösten muututtua sekä määräysten käytännön soveltamisesta saatujen kokemusten johdosta. Jätelakia on muutettu useita kertoja jätehuoltomääräysten hyväksymisen jälkeen. Valtioneuvosto on hyväksynyt 17.12.2017 valtakunnallisen jätesuunnitelman vuoteen 2023. Lisäksi Euroopan Parlamentin ja neuvoston direktiivit kuuden jätealan direktiivin uudistamisesta tulivat voimaan 4.7.2018. Direktiivit tulee panna täytäntöön kansallisessa lainsäädännössä viimeistään 5.7.2020.

Uusien jätealaa koskevien säännösten keskeisenä tavoitteena on asettaa uudet, nykyistä kunnianhimoisemmat tavoitteet yhdyskuntajätteen ja pakkausjätteen uudelleenkäytön valmistelulle ja kierrätykselle sekä yhdyskuntajätteen kaatopaikkakäsittelyn vähentämiselle. Jätedirektiivi edellyttää jäsenmailta, että yhdyskuntajätteestä kierrätettäisiin 55 prosenttia vuonna 2025, 60 prosenttia vuonna 2030 ja 65 prosenttia vuonna 2035. Jäsenmaiden on lisäksi varmistettava, että 31. joulukuuta 2023 mennessä biojäte joko kerätään erikseen tai kierrätetään sen syntypaikalla esimerkiksi kotikompostoinnilla. Säännöksissä on lisäksi määritelty erilliset kierrätystavoitteet pakkausjätteille.

Valtioneuvoston hyväksymässä valtakunnallisessa jätesuunnitelmassa vuoteen 2023, Kierrätyksestä kiertotalouteen, on asetettu jätehuollon ja jätteen synnyn ehkäisyn tavoitteet sekä toimet tavoitteiden saavuttamiseksi seuraavaksi kuudeksi vuodeksi. Lisäksi suunnitelmassa on asetettu kiertotaloutta tukeva tavoitetila vuodelle 2030. Valtakunnallinen jätesuunnitelma asettaa yhdyskuntajätteen kierrätystavoitteeksi 55 prosenttia vuonna 2023. Lisäksi yhdyskuntajätteen sisältämästä biojätteestä tulee kierrättää 60 prosenttia.

HSY:n hallituksen 16.3.2018 hyväksymän strategia 2025 -luonnoksen mukaan HSY:n tavoitetilana vuonna 2025 on jätteen kierrätysaste sekä yhdyskuntajätteelle että kotitalousjätteelle 60 %. Strategisena toimenpiteenä on yhdyskuntajätteen erilliskeräysasteen kohottaminen (lajitteluosaamisen ja -aktiivisuuden parantaminen neuvonnallisilla keinoin, erilliskeräysmenetelmien kehittäminen), erilliskeräysvelvoitteiden tiukentaminen ja jätetaksojen kehittäminen lajitteluun kannustavaksi. Lisäksi HSY:n hallituksen 15.6.2018

hyväksymässä toiminta- ja taloussuunnitelmassa 2019-2021 on esitetty vuodelle 2019 yhdeksi toimenpidetavoitteeksi ns. ohjaavan taksan valmistelu.

Jätedirektiivin sekä valtakunnallisen jätesuunnitelman asettamien kierrätystavoitteiden saavuttaminen vaatii kierrätykseen ohjattavien jätelajien laajaa erilliskeräystä suoraan kiinteistöiltä HSY:n strategian mukaisesti. Määräysehdotuksen mukaan sekajätteestä tulee erottaa ja laittaa omiin keräysvälineisiinsä biojäte, lasi-, kartonki- ja muovipakkaukset sekä pienmetalli, mikäli kiinteistöllä on vähintään viisi huoneistoa. Tällä hetkellä voimassa olevat erilliskeräysvelvoiteerajat ovat biojätteelle ja kartongille 10 huoneistoa ja lasille ja metallille 20 huoneistoa. Muovipakkausten keräys on vapaaehtoista.

HSY:n strategia 2025 -luonnoksen yhtenä päämääränä on sujuvat palvelut. Kiinteistökohtaisen lajittelun laajentamisella tuotetaan palvelut lähelle asukasta. Lajittelun helppous parantaa asiakaskokemusta ja lajittelutehokkuutta. HSY:n teettämien kyselyjen perusteella lajittelun helppous on tärkein seikka, joka motivoi asukkaita jätteiden lajitteluun (HSY:n teettämä kysely, 2016). Kaksi kolmasosaa asukkaista ilmoittaa, että lajittelisi aktiivisemmin, jos keräyspaikka olisi taloyhtiössä tai lähempänä kotia (HSY:n teettämä kysely, 2017).

Uudistettavien erilliskeräysvelvoitteiden tueksi HSY lisää strategian mukaisesti informaatio-ohjausta alueen asukkaille ja toimijoille. HSY tuottaa laajasti ohjeistusta, kampanjoita ja materiaaleja eri kanavia käyttäen sekä henkilökohtaista neuvontaa. Ennen uudistuvien erilliskeräysvelvoitteiden voimaan astumista HSY valmistelelee lisäksi talous- ja toimintasuunnitelman mukaisesti ohjaavan jätetaksan, jonka yhteydessä selvitetään eri jätelajien kiinteistökeräyksen asiakashinnoittelun kehittämistä lajittelun ja kierrätyksen edistämiseksi. Lisäksi HSY selvittää, miten kiinteistöjen lajitteluun liittyvää palveluvalikoimaa voitaisiin kehittää mm. monilokerokeräystä tai muita keräysjärjestelmiä/-tapoja hyödyntämällä.

Ehdotus pääkaupunkiseudun ja Kirkkonummen uusiksi 1.3.2019 voimaan astuviksi jätehuoltomääräyksiksi sekä ehdotusta koskeva perustelumuiotio, jossa jätehuoltomääräyksiin ehdotettavia muutoksia ja lisäyksiä on käsitelty yksityiskohtaisesti, on tämän esityksen liitteenä.

HSY on jätehuoltomääräysten valmistelun tueksi teettänyt keväällä 2018 kolme elinkaariselvitystä: biojätteen sekä muovi- ja kartonkipakkausten kiinteistökohtaisen keräyksen osalta. Selvityksissä käytettiin GaBi-elinkaari-mallinnusohjelmaa. Mallinuksissa tarkasteltiin kyseisten jätelajien aiheuttamia positiivisia ja negatiivisia ympäristövaikutuksia kiinteistöiltä keräyksen, kuljetusten ja mahdollisten välivarastointien kautta loppuhyödyntämiseen materiaalina tai energiana. Kaikissa mallinuksissa tarkasteltiin HSY:n jätehuollon koko toimialuetta, mukaan lukien Kirkkonummi.

Biojätteen erilliskeräyksen elinkaariselvityksessä todettiin, että parhaat ympäristöhyödyt saavutetaan velvoiteerajalla ≥ 5 huoneistoa. Jos keräyksen pariin liittyvien asukkaiden oletetaan lajittelevan samalla tehokkuudella kuin nykyisellään keräyksen parissa olevat asukkaat lajittelevat, saadaan ke-

räysvelvoitteen laajentamisella ≥ 5 huoneistoon kerättyä vuositason noin 1000 tonnia enemmän biojätettä.

Kartongin osalta velvoiterajaan ≥ 5 huoneistoa siirtymisellä ei aiheuteta suurta muutosta aiheutuviin kasvihuonekaasupäästöihin nykytilaan verrattuna. Keräysajon lisääntyminen nykykalustolla aiheuttaisi lisäpäästöjä nykytilaan verrattuna n. 20 t CO₂-ekv./a, mikä vastaa noin 0,3 %:n eroa nykytilan ja velvoiteraja 5:n välillä. HSY:n kaikkiin jätteenkuljetusurakkakilpailutuksiin tullaan sisällyttämään kuljetuskalustoa koskeva vaatimus, jonka tavoitteena on korvata vaihteittain nykyisenkaltainen pääsääntöisesti dieselkäyttöinen kuljetuskalusto vaihtoehtoisia ei-fossiilista käyttövoimaan hyödyntävillä jäteautoilla. Ensimmäiset vaatimukset sisältävät urakkakilpailutukset toteutetaan syksyllä 2018. Kartonkipakkausten kiinteistöittäisen keräyksen laajentaminen on perusteltua myös siitä syystä, että kartonkipakkausten kertymät alueellisissa keräyspisteissä ovat merkittävät, aiheuttaen ajoittain astioiden ylitäyttymistä ja pisteiden roskaantumista. Kiinteistöittäisen keräyksen laajentaminen vähentää alueellisissa keräyspisteissä vastaanotettavien kartonkipakkausten määrää.

Muovipakkausten kiinteistökohtaista keräystä käsittelevässä elinkaarimallinnuksessa tarkasteltiin vain velvoiterajoja ≥ 20 ja ≥ 10 huoneistoa. Selvityksessä kuitenkin havaittiin, että muovipakkausten keräyksestä ja kuljetuksesta aiheutuvat päästöt ovat vähäpätöiset verrattuna muovipakkausten käsittelystä aiheutuviin päästöihin ja niistä saataviin päästöhyvityksiin. Kun tarkastellaan muovipakkausten kiinteistökeräystä, voidaan tulosten perusteella todeta, että mitä useammalta kiinteistöltä kerätään, sen enemmän ilmastohyötyjä saavutetaan. Esimerkiksi velvoiterajan asettaminen ≥ 10 huoneiston kiinteistöille aiheuttaisi 6500 t CO₂-ekv säästöt muovipakkausten keräyksestä ja käsittelystä aiheutuviin kasvihuonekaasupäästöissä suhteessa nykytilaan. Vaikka velvoiterajaa ≥ 5 huoneistoa ei tarkasteltu tässä selvityksessä, voidaan biojätettä ja kartonkia koskevien selvitysten tulosten pohjalta tehdä johtopäätös, ettei keräysvelvoitteen laajentaminen ≥ 5 huoneiston kiinteistöihin merkittävästi kasvata keräyksestä ja kuljetuksesta aiheutuvia päästöjä, kun taas muovipakkausten lisäsaanto kierrätykseen tuo merkittävät säästöt kasvihuonekaasupäästöihin.

Kokonaisuudessaan keräysvelvoitteen laajentaminen ≥ 5 huoneiston kiinteistöihin tarkasteltujen jakeiden osalta aiheuttaa positiivisia ympäristövaikutuksia erityisesti muovipakkausten kierrättämisen myötä vältettyjen päästöjen ansiosta.

HSY:n alueen kotitalouksissa syntyvän jätteen kierrätysaste vuonna 2016 oli 48,4 % nykyisellä kierrätysasteen laskentatavalla. Ehdotettujen uusien erilliskeräysvelvoitteiden myötä kierrätysasteen on arvioitu nousevan 50,2 %:iin lajittelutottomusten pysyessä nykyisenlaisina. Lajittelutehokkuuden noustessa 100 %:iin jätelajia kohti kierrätysasteen arvioidaan nousevan maksimissaan 51,9 %:iin.

HSY on lisäksi selvittänyt ehdotuksen taloudellisia vaikutuksia nykyisten asiakashintojen perusteella. Kiinteistöjen jätemaksut perustuvat jäteastialle kohtaisiin tyhjennysmaksuihin. Kiinteistölle aiheutuviin kustannuksiin vaikut-

taa se, mitä jätejakeita kerätään, kuinka monta jäteastia kiinteistöllä on, minkä kokoinen jäteastia on, kuinka usein jäteastia tyhjennetään ja onko jäteastia oma vai vuokra-astia. Hyödynnettävien jakeiden tyhjennysmaksut ovat keskimäärin noin 20-40 % edullisemmat kuin sekajätteen tyhjennys hinnat nykyisessä hinnastossa.

Uudet erilliskeräysvelvoitteet vaikuttavat merkittävimmin 5-9 huoneiston kiinteistöihin (toimialueella yhteensä n. 3250 kpl), joilla on nykyisten jätehuoltomääräysten mukaisesti tyypillisesti yksi kerran viikossa tyhjennettävä 660 litran sekajäteastia, jonka vuosikustannus kiinteistölle on 595 euroa nykyisen hinnaston mukaisesti. Uusien erilliskerättävien jakeiden keräyksen voidaan olettaa pienentävän sekajätteen kertymää siten, että kiinteistöjen sekajäteastia tyhjennettäisiin jatkossa vain joka toinen viikko. Nykyisillä tyhjennysmaksuilla 5-9 huoneiston kiinteistöjen vuosikustannukset kasvaisivat 267 euroa eli 45 % nykytilanteeseen verrattuna. 10-19 huoneiston kiinteistöillä (toimialueella yhteensä n. 2480 kpl) kustannusten muutos olisi erittäin vähäinen, sillä näillä kiinteistöillä voitaisiin luopua toisesta sekajäteastiasta erilliskeräyksen laajentuessa. Nykyisillä tyhjennysmaksuilla 10-19 huoneiston kiinteistöjen vuosikustannukset kasvaisivat 1614 eurosta 1642 euroon (28 euroa) eli alle 2 % nykytilanteeseen verrattuna. Vähintään 20 huoneiston kiinteistöillä (toimialueella yhteensä n. 8470 kpl) uusien erilliskerättävien jakeiden keräyksen voidaan olettaa pienentävän sekajätteen kertymää siten, että kiinteistöillä voitaisiin luopua yhdestä sekajäteastiasta. Nykyisillä tyhjennysmaksuilla vähintään 20 huoneiston kiinteistöjen vuosikustannukset pienenisivät 4922 eurosta 4288 euroon eli 13 %:lla.

Tarkasteltaessa erilliskeräysvelvoitteiden laajentamisen talousvaikutuksia HSY:lle nykyisellä hinnoittelurakenteella, on merkittävää se, kuinka paljon erilliskerättävien hyötyjakeiden, erityisesti muovipakkausten, kiinteistökohtainen keräys vähentää sekajäteastioiden tyhjennysvolyymia. Sekajäteastioiden astiamäärien ja tyhjennysvolyymien pienentyessä negatiiviset vaikutukset HSY:n jätehuollon taloudelliseen tulokseen kasvavat. Nykyisellä hintarakenteella sekajätteen suoritevolyymien pieneneminen aiheuttaa sekajätteen tyhjennyshintojen merkittävää korotuspainetta, jotta negatiivinen tulosvaikutus saataisiin kompensoitua. Jätteiden lajitteluun kannustavan ohjaavan taksan valmistelu on asetettu tavoitteeksi vuodelle 2019, joten kokonaisvaikutusta HSY:n talouteen eikä kiinteistöjen vuosikustannuksiin voida vielä täsmällisesti arvioida.

Lisäksi jätehuoltomääräyksiä ehdotetaan useilta kohdin täsmennettäväksi määräysten käytännön soveltamisessa saadun kokemuksen ja palautteen perusteella. Jätehuoltomääräysten valmistelussa on hyödynnetty Suomen Kuntaliiton vuonna 2014 julkaisemaa opasta kunnallisten jätehuoltomääräysten valmistelijoille ja päättäjille. Määräyksiin ehdotetaan lisättäväksi uudet selkiyttävät säännökset liittymisestä HSY:n järjestämään jätehuoltoon. Sako- ja umpikaivolietteen tyhjennysväliä ehdotetaan lyhennettäväksi ja biojätteen tyhjennysväliä harvennettavaksi. Useita kiinteistöjen jätehuoltopalveluita koskevia määräyksiä täsmennetään saatujen kokemusten perusteella. Määräyksissä ehdotetaan lisäksi jätteen kuormaamisen sallittua aikaväliä laajennettavaksi nykyisestä siten, että kuormaaminen olisi sallittua maanantaista perjantaihin kello 5-22 ja lauantaihin sunnuntaihin klo 7-21.

Ehdotus pääkaupunkiseudun ja Kirkkonummen yleisiksi jätehuoltomääräyksiksi tulee lähettää laajalle lausuntokierrokselle tämän esityksen liitteessä olevassa lausuntopyynnössä esitetyn mukaisesti. Samalla varataan vaikutusmahdollisuudet asian käsittelyssä hallintolain 41 §:ssä säädettyin tavoin. Lausunnot ja mielipiteet sekä muut kannanotot tulee toimittaa HSY:lle viimeistään 26.10.2018.

Ehdotuksen jatkovalmistelu on tarkoitus viedä lausuntojen, mielipiteiden ja kannanottojen käsittelyn jälkeen päätökseen siten, että tarkistettut yleiset jätehuoltomääräykset tuotaisiin hallituksen hyväksyttäväksi vuoden 2018 loppuun mennessä. Tavoitteena on, että tarkistettut yleiset jätehuoltomääräykset tulisivat voimaan 1.3.2019 lukuun ottamatta uudistettaville erilliskeräysvelvoitteille annettavaa siirtymäaika. Biojätteen, muovi-, kartonki- ja lasipakkausten sekä pienmetallin erilliskeräysvelvoitteiden ehdoteen tulevan voimaan 1.1.2021 alkaen.

Jätehuoltomääräysten lopullisen hyväksymisen yhteydessä on tarkoitus kumota 1.7.2012 voimaan tulleet yleiset jätehuoltomääräykset erilliskeräysvelvoitteille annettavia siirtymäaikoja lukuun ottamatta, 1.7.2015 voimaan tulleet asumisessa syntyviä lietteitä koskevat jätehuoltomääräykset sekä 1.11.1991 voimaan tulleet jätehuoltomääräykset tartuntavaarallisen ja biologisen jätteen keräilystä. Lisäksi on tarkoitus kumota HSY:n hallituksen 19.10.2012 vahvistamat yleiset toimitusehdot HSY:n järjestämässä jätehuollossa sekä jätehuoltosopimuksen yleiset sopimusehdot, joiden sisältämät ehdot on siirretty tarvittavin osin osaksi jätehuoltomääräyksiä.

Ehdotus (PEK)

Hallitus päättää

- a merkitä tiedoksi pääkaupunkiseudun ja Kirkkonummen yleisiä jätehuoltomääräyksiä koskevan ehdotuksen ja
- b lähettää ehdotuksen laajalle lausuntokierrokselle sekä
- c asettaa sen hallintolain mukaisesti kuultavaksi vaikutusmahdollisuuksien varaamiseksi asiassa.

Päätös

Hallitus päätti ehdotuksen mukaan.

Pöytäkirja on asetettu nähtäväksi HSY:n verkkosivuilla osoitteessa
www.hsy.fi/pöytäkirjat

Todistan pöytäkirjanotteen oikeaksi

Helsingissä 18.9.2018

Anu Hämäläinen
hallintosihteeri